

GOED ... GOED ...

Het zou mij niets verbazen als velen direct al na het lezen van de titel weten waar mijn bijdrage deze keer over gaat. Goed ... goed, of - liever gezegd - Gut ... gut, zijn immers woorden die onlosmakelijk verbonden zijn met Matthias Spiessl, de stichter van de Nederlandse provincie van de Oblaten van Franciscus van Sales.

Bij het verschijnen van dit nummer van Salesiaans Contact is het - op enkele dagen na - precies 50 jaar geleden dat pater Spiessl op 82-jarige leeftijd overleed in het ziekenhuis van Tilburg, namelijk op 18 maart 1970.

Dit was voor mij aanleiding om hem weer eens voor het voetlicht te halen, al was het alleen maar om de herinnering aan deze 'geweldenaar' levend te houden. Spiessl zelf zou dat - bescheiden als hij was - echter totaal overbodig gevonden hebben.

Enkele jaren geleden heb ik in Salesiaans Contact (nummers 73 tot en met 77) op basis van uitvoerig onderzoek een artikelenreeks over Mathias Spiessl geschreven. Nu wil ik dat voornamelijk doen op basis van over hem verschenen artikelen in dagbladen en in een voorganger van Salesiaans Contact, Sales.

Eén van de beelden van pater Spiessl die op mijn netvlies zijn gebrand is die uit de tijd dat ik als priesterstudentje rondliep op Ave Maria. Op de cour tussen al die spelende jongeren stond daar dan een tevreden, glimlachende, grote, bebaarde pater, de linkerhand achter de zwarte sjerp, in de rechterhand de onvermijdelijke dikke sigaar en gemorste as op zijn toog. Soms kwamen - binnenshuis - onder die toog wel eens een paar geruite pantoffels vandaan met in één ervan een gat.

Niets wees erop dat hier een man stond die zich op latere*) leeftijd had aangemeld bij de Salvatorianen in Oostenrijk om missionaris te kunnen worden in Assam, een staat in het noordoosten van India, om 'Arme Heiden der Gewalt des Satans zu entreißen'. Dat schreef hij tenminste op 18-jarige leeftijd in een brief aan zijn overste, Johann Baptist Jordan.

Niets wees erop dat hier een man stond, die, toen hij ontdekte dat de kans dat hij als Salvatoriaan**) naar de missie zou mogen heel klein was, heel bewust de overstap maakte naar een echte missiecongregatie, de Oblaten van Franciscus van Sales, waar hij evenmin zijn ideaal zou kunnen verwezenlijken.

Na zijn priesterwijding werd Spiessl immers naar Duitsland gestuurd als zielzorger, propagandist, leraar en spiritueel en later naar Nederland om daar een nieuwe provincie te stichten.

In plaats van naar de missie werd hij naar Nederland gestuurd. Geen rooie cent op zak en met nauwelijks enige kennis van de Nederlandse taal.

Ondanks dat stond daar op die cour van Ave Maria geen gefrustreerde man, maar iemand die in alle bescheidenheid genoot van hetgeen hij in zijn leven tot stand had mogen brengen.

In het Nieuwsblad van het Zuiden van vrijdag 25 september 1959 verscheen een uitvoerig artikel bij gelegenheid van zijn gouden professiefeest. Uit dit artikel neem ik het volgende over:

"Pater Spiessl verwierf zich talloze vrienden door zijn eenvoudige maar intens-vrome priesterlijke en religieuze levensstijl. Hij blijft tot op de huidige dag de toegewijde leraar en gezochte geestelijk leidman van vele priesterstudenten. Ondanks zijn 71 jaar werkt hij nog steeds in het seminarieonderwijs en verricht als priester assistentie in menig Tilburgs klooster."

In een ander dagblad lees ik in een zeer uitgebreid artikel met als titel 'Een pionier viert zijn gouden professiefeest':

"Het is eigenlijk onbegrijpelijk wat hij allemaal heeft kunnen presteren. Overste (in Tilburg) bleef hij tot 1945. Die periode werd onderbroken door een jaar professoraat in Beek en Donk. Daarna ging hij graag weer terug naar Tilburg, heel graag, want hij kon eenvoudigweg de jeugd niet missen, zijn jongens. (..) De 71-jarige is

op heel veel posten gaan terugstaan voor jongere mensen. Moderne tijden, moderne eisen ... en hij is maar een eenvoudig man, waarop zal hij zich kunnen beroepen ... De jongere paters, die nu het sjouwwerk hebben overgenomen kijken met bewondering naar die oude gebaarde man, wiens eenvoud, godsvertrouwen en hoge vroomheid eens door een buitenstaander is gezien als geraffineerd zakenmanschap. Zij weten beter, want een voornaam inwendig leven verradt zich altijd in kleine dingen en bij pater Spiessl vooral in een ongelooflijke onbaatzuchtigheid. (...) Is het niet tekenend voor zijn persoonlijkheid dat hij nog steeds een grote aantrekkingskracht uitoefent op de moderne jeugd? Hij speelt geen theater en de jongens onderkennen zijn grote mannelijke vroomheid. Vandaar dat hij een zeer gezocht biechtvader is, leidsman van de jeugd in de opgang naar God volgens de wonderlijke geest van Franciscus van Sales.

In Sales van november 1962, lees ik in een artikel bij gelegenheid van zijn gouden priesterfeest:

“Maar niets heeft hij minder nagestreefd dan beroemdheid! Bijna angstvallig schuift hij de eer van alles wat hij mocht bereiken af op

God. (...) God hielp hem om binnen enkele jaren met hoegenaamd geen menselijke middelen een compleet missiehuis uit de grond stampen. Altijd God, nooit zichzelf.”

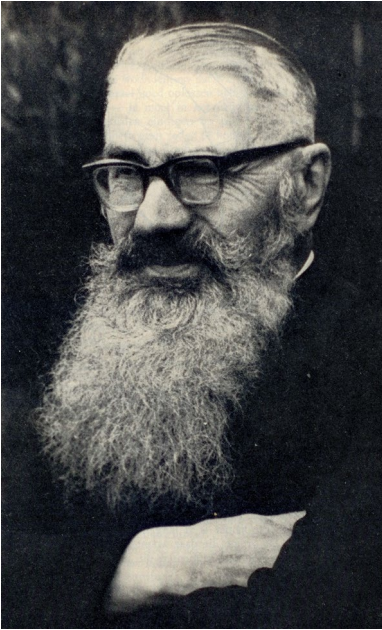
In een interview met Ad van Laarhoven dat opgenomen is in Salesiaans Contact van september 1993 zegt pater Jan Vrensen over Spiessl:

“Hij was een Oblaat in hart en nieren met een wonderbaarlijk Godsgeloof. (...) Zeker, het was een andere tijd, zegt men, maar tijden veranderen slechts omdat mensen veranderen. In die tijd was er misschien een dieper geloof en een groter Godsvertrouwen. (...) Pater Spiessl keek met zijn hart. (...) Wanneer hij je aankeek was het net of hij iets van je gedachten, van je gevoel overnam. Dit in tegenstelling tot de latere Provinciale Overste; die keek met zijn verstand, die wilde in je doordringen.”

Uit het artikel dat na zijn overlijden in Sales verscheen haal ik nog het volgende aan:

“Goed, goed, ik kom” was zijn enige antwoord, toen hem in 1927 gevraagd werd naar Nederland te komen om in Tilburg te beginnen met de stichting van een nieuwe provincie van de Oblaten van Franciscus van Sales. Met onverwoestbaar Godsvertrouwen en nooit aflatende ijver heeft hij het klaargespeeld. (...) Toon ons het religieuze in het alledaagse. Hij deed niet anders. Hij deed het op zijn manier. Hij had in dit opzicht Franciscus van Sales begrepen.

In 2012 concludeerde ik aan het einde van mijn zoektocht dat Matthias Spiessl bij mij op een hoger voetstuk was komen staan. Spiessl was een groot man tijdens de opbouw van zijn levenswerk, in de gloriëtijd van zijn Nederlandse provincie. Hij was echter een nog groter man in de periode dat hij moest toezien dat zijn levenswerk werd afgebroken. Hoe hij daarmee is omgegaan is groots. Die laatste jaren op Ave Maria en het Sint Jacobusklooster moeten tragisch voor hem zijn geweest. Wij, gewone mensen, zouden totaal gefrustreerd raken ... hij bleef vertrouwen op God. Jaren geleden heb ik eens ooit voor mijzelf bedacht wat er op mijn grafsteen zou mogen komen staan. Ik zou daarop de tekst willen:

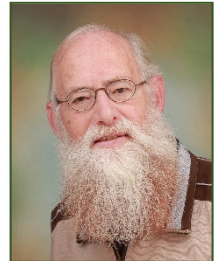
'Moeten worden is nu zijn'.

Je hele leven is immers een voortdurend moeten worden, een voortdurend groeien. Na de dood hoeft dat niet meer. Moeten worden is dan veranderd in een eeuwig zijn. Daarnaast is er ook de betekenis, wellicht het advies aan de bezoeker van mijn graf, dat je bij je 'moeten worden' vooral niet moet vergeten om in het nu te zijn, om heel bewust te leven.

Als ik dat ooit tegen Spiessl had kunnen zeggen, zou hij zeker glimlachend en tevreden hebben geknikt. Misschien zou dan ook wel een *'Gut ... gut ...'* aan zijn

lippen zijn ontglipt.

Matthias Spiessl ... een voorbeeld voor ons allemaal.

Jan van de Vossenberg

**) Na de lagere school ging Matthias werken bij een bakker. Daarna nog enkele jaren als knecht op een boerenbedrijf. Pas nadat hij gehoord had dat een andere jongen uit zijn dorp op latere leeftijd naar het seminarie was gegaan, schreef hij op 16-jarige leeftijd zijn eerste brief aan de Salvatorianen. Matthias is dus niet direct na de lagere school naar het seminarie gegaan maar vier jaar later.*

****) De congregatie van de Salvatorianen, de Sociëtas Divini Salvatoris, ofwel de Sociëteit van de Goddelijke Heiland, is geen echte missiecongregatie. De stichter Johann Baptist Jordan wilde met alle mogelijke middelen, altijd en overal, aan alle mensen Jezus verkondigen als de Heiland van de wereld. Op grond van deze opdracht trokken de Salvatorianen de hele wereld over, soms ook wel naar de missiegebieden.*